

speelde in Welters opvattingen een belangrijke rol; bezorgd was hij, niet vanwege een mogelijke impuls die de tweede wereldoorlog aan het Indonesisch nationalisme zou geven, maar op grond van zijn verwachting dat Indië een speelbal zou worden in de strijd der grote mogendheden. De structuur van het koninkrijk was in '40, zo zette hij in '48 aan de Enquête-commissie uiteen, 'archaisch':

'een zeer klein moederland met negen miljoen mensen en ontzaglijk rijke overzeese gebiedsdelen, die, naar ik wist, zeer de jaloezie van andere machten in de wereld hadden opgewekt . . . Ik heb dikwijls gezegd, ook in de minister-raad: ik zie het Koninkrijk der Nederlanden op het ogenblik als een pyramide op zijn top. Bij een voortgezette grote beweging in de wereld moet die omvallen. Daarom was het naar mijn mening een Nederlands belang van de eerste orde, dat die beweging òf niet komt, òf zo spoedig mogelijk tot rust wordt gebracht, anders voorzag ik een ineenstorting van het koninkrijk.'¹

Gekomen was zij, die 'beweging': de tweede wereldoorlog namelijk, en Welters wens dat zij 'zo spoedig mogelijk tot rust wordt gebracht', betekende dat hij het betreunde dat Engeland de strijd voortzette, en bepaald ook van mening was dat Nederland en Nederlands-Indië aan eventuele eisen van Japan moesten tegemoet komen. Niet door Churchill werd hij aangetrokken, laat staan geïnspireerd, maar door Pétain die, Duitslands overwinning erkennend, in het deel van Frankrijk dat hem gelaten was, een autoritaire Franse 'Nieuwe Orde' trachtte op te bouwen. 'Er komt bij ons, bij enkelen', noteerde Hart op 20 juni in het dagboek dat hij in het *Selsdon Park Hotel* bijhield,

'een hoogst bedenkelijke gedachte naar voren: de wens om, met Frankrijk en België samen, een afzonderlijke vrede met Duitsland te verkrijgen en te redden wat er te redden valt, dat wil m.i. zeggen: overgave op genade of ongenade aan Hitler. Dit punt geeft tot steeds heftiger en pijnlijker discussies aanleiding' -

Hart, die van Joodse afkomst was, voelde niet voor die overgave, maar Peekema, hoofd van de juridische afdeling van Welters kleine departement, was er een overtuigd voorstander van. 'Het kan niet worden ontkend', schreef Hart verder,

'dat deze controversen de vriendschapsbanden tussen Peekema en mij niet aanhaalt, terwijl ook Welter enigszins aan de verkeerde kant staat, diep onder de indruk als hij is van de ondergang van Frankrijk.'²

¹ Getuige Welter, *Enq.*, dl. II c, p. 130. ² *Het dagboek van dr. G. H. C. Hart*, p. 29.